

SPOLOK ROTARVAK, N. O.

SPOLOK PRE ROZVOJ A OBNOVU TECHNIKY,
REMESELNEJ VÝROBY A KULTÚRY, N. O.

018 12 BRVNIŠTE 44, IČO 37923226

VÝROČNÁ SPRÁVA NEZISKOVEJ ORGANIZÁCIE

za rok **2025**

IDENTIFIKAČNÉ ÚDAJE

Nezisková organizácia Spolok pre rozvoj a obnovu techniky, remeselnej výroby a kultúry, n. o. (v skratke Spolok ROTaRVaK, n.o.) so sídlom v Brvništi č. 44, okres Považská Bystrica bola registrovaná na Okresnom úrade v Trenčíne rozhodnutím zo dňa 20. 04. 2006 pod č. OVVS/NO/95 – 6/2006.

Spolok bol založený ako nezisková organizácia za účelom poskytovania všeobecne prospešných služieb v oblasti:

- a) vzdelávania a výchovy,
- b) tvorby, ochrany a obnovy duchovných, kultúrnych, technických a remeselníckych hodnôt,
- c) služieb na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti a v tom najmä:
 - + poskytovanie služieb v oblasti šírenia informácií o remeselníckej výrobe a o kultúrnych a technických pamiatkach so zámerom priblížiť historický a kultúrny vývoj oblasti a regiónu vrátane zabezpečenia cezhraničnej spolupráce;
 - + poskytovanie služieb v oblasti vzdelávania, výchovy, lektorskej a publikačnej činnosti;
 - + realizácia a vypracúvanie projektov so zameraním na náučné chodníky, konzerváciu a propagáciu ľudových remesiel a ľudovej umeleckej výroby;
 - + organizovanie a usporadúvanie výstav remeselníckych výrobkov, predvádzanie ich výroby a fungovania spojeného s informovaním o výrobných postupoch ako aj o histórii a súčasnosti toho ktorého remesla a organizovanie krúžkov a tvorivých dielní;
 - + poskytovanie služieb na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti v spojení s rozvojom a obnovou techniky, remeselníckej výroby a kultúry;
 - + zabezpečovanie údržby a obnovy technických, remeselníckych a kultúrnych pamiatok ako aj ich vedecko-technickej dokumentácie;
 - + poskytovanie služieb v oblasti organizácie relaxačno – pohybových aktivít.

V roku 2025 sa verejnoprospešná činnosť spolku sústredila prioritne na aktivity:

- ❖ vypracovanie **Hodnotiacej správy o stave prvku – rífová písťala - zapísaného v Reprezentatívnom zozname nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska.**
- ❖ Prioritnou aktivitou bolo šírenie povedomia o **RÍFOVEJ PÍŠŤALE**, ako prvku zapísanom do **Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska** vďaka spolku a v spolupráci s FSK ĽH Bukoviny z Brvnišťa
- ❖ pokračovanie v obnove celoslovensky jedinečnej školskej budovy na pôvodnom mieste postavenej svojpomocne občanmi z urbárskeho dreva v roku 1873 na urbárskom pozemku a slúžiacou dodnes iba na vzdelávacie účely

1873-2025 152. výročie postavenia budovy školy

- ❖ **Obnova Hrkodejovej studničky Pod Hájom-celoročná asanačná terénna práca mimoriadneho národohospodárskeho významu.**
- ❖ Spolok pokračoval v obmedzenom rozsahu vo verejno-prospešnej činnosti realizáciou projektov zabezpečovaných predovšetkým bezplatnými dobrovoľníckymi aktivitami spojenými so zberom informácií o histórii obce Brvnište a okolia, zberom hmotných a kultúrnych pamiatok od obyvateľov obce Brvnište s cieľom zvýšiť povedomie o histórii obce Brvnište jej technickej, remeselnej a kultúrnej vyspelosti v minulosti (napr. obnova rapkáča v Kaplnke na cintoríne).
- ❖ V roku 2025 sa dôraz sústredil na tradičné podujatia Píšťalkárske Brvnište a Brvništské jablko.

Oblasti pôsobnosti:

1. Administratívno - technické zabezpečenie činností

- ✚ spojené s riadením a zabezpečením finančného krytia činnosti spolku;
- ✚ spojené s vedením účtovníctva, účtu a hospodárením spolku;
- ✚ zabezpečovanie dodržiavania stanovených opatrení, zverejnenie upozornení, ich materiálno-technické zabezpečenie a ďalšie aktivity spojené s nakladaním, zberom a odvozom odpadu.

2. Štúdium a kolektovanie materiálov o histórii obce, prieskumné a mapovacie činnosti

- ✚ vypracovanie podrobného návrhu zamerania činnosti spolku na kalendárny rok 2025 (redukovaný plán aktivít a ich finančné zabezpečenie);
- ✚ pokračujúca vyhľadávacia činnosť v archívnych materiáloch, publikáciách okolitých obcí Jasenica a Papradno, Štátny archív Bytča;
- ✚ pokračovanie vo vyhľadávaní a zbere hmotných a kultúrnych pamiatok od miestnych obyvateľov čistenie, oprava, obnovovanie, reštaurovanie, retušovanie darovaných odevov (súčasť miestneho

kroja), obuv (tzv. „krpce“, súkenné vlnené papuče a ich výroba), nástroje používané miestnymi gazdami a remeselníkmi, súčasti vybavenia domácností (pece), internetové vyhľadávanie dokumentácie ohľadom technických pamiatok (mlyn, valchovňa, papiereň) a digitálne spracovanie dobových historických fotografií, zbieranie starých rodinných fotografií obyvateľov obce, zbieranie informácií o výrobe hudobných nástrojov /bratia Šuníci - výroba bás v Brvništiach, výroba rapkáčov v Papradne a v Brvništi/;

- ✚ pokračovanie v rozhovoroch s miestnymi obyvateľmi „pamätníkmi“ a ich audiovizuálne zaznamenávanie (p. Minjarik s dcérami, nahrával P. Holíš, P. Gáborík- nahrávala T. Čižmárová s vnukom);
- ✚ FSK Bukoviny - pokračovanie v zbere a zaznamenávaní miestnych piesní, spracovávanie histórie ženského a mužského speváckeho zboru a dychových hudieb;
- ✚ Zbieranie informácií o divadelnej činnosti v obci a jej pokračovanie Čum dzivadlo Brvnište vedené Petrom Holišom a seniorský krúžok Pelikán vedený Mgr. Máriou Turičkovou a Mgr. Alenou Zboranovou;
- ✚ Pokračovanie v príprave návrhu zbierania materiálov zachytávajúcich činnosť významných rodákov a príprava na ich umiestnenie na Paneli rodákov v starej škole;
- ✚ podklady pre obnovu remeselníckych tradícií v obci známej spracovaním dreva (návrhy audiovizuálnych podkladov do múzea -píla na vodný pohon, výroba šindľov, praslíc, vretien, pletenie košov, výroba krpcov, kožených vestičiek, širákov, tkanie rukávnikov a nánožníkov), výrobou papiera zo starých handár (papiereň), spracovaním obilia (mlyny na vodný pohon), výrobou súkna (valchovňa) ako aj rozvojom tradičných remesiel ako košíkárstvo (Mikušík); výroba rífových píšťal, tokárstvo, stolárske dielne (Pozník, Jaňačík), drotárstvo, pltníctvo, výšivkárstvo a ďalšie.

3. Skúmanie a rokovanie o technických možnostiach

- ✚ oslovenie na predprípravu stavebných plánov opravy krovu drevenej budovy starej školy v Rydzove na Pukánke vo vlastníctve Farského úradu v Papradne, postavenej svojpomocne občanmi v roku 1873 – v prenájme spolku— návrhy šindľového resp. iného riešenia tak, aby sa zachovala kultúrna hodnota stavby;
- ✚ ďalšej obnovy budovy v súlade so Znaleckým posudkom stavu drevenice starej školy Ing. Viliama Lejčíka. Znalecký posudok bezodplatne vypracovaný pre potreby spolku;
- ✚ vyhodnotenie návrhov predpokladaných finančných prostriedkov na obnovu zatekajúceho krovu a zateplenia stropu;
- ✚ rokovania o možnosti zateplenia podkrovia a vybudovania výstavnej sály pre zbierky od občanov, dobové fotografie Ľudovíta Šišťíka darované p. Rosíkovou a historické fotografie Štefana Chmulíka sprístupnené rodinnými príslušníkmi a dokumentárne fotografie zachytávajúce činnosť spolku a Centrum rífovej píšťaly.

4. Pokračovanie v budovaní a zabezpečení chodu Miestneho komunitného centra kultúry v starej škole na obnovu a uchovanie tradícií pre široké okolie a vytvorenie komunitného priestoru otvoreného pre odovzdanie zručnosti a tvorivosti ďalším generáciám v spolupráci s folklórnou skupinou Bukoviny a Čum divadlom Brvnište:

- ✚ **muzeálna expozícia Múzeum historická škola v Brvništi - Dom tvorivosti, zručnosti a tradičných remesiel** zapísanej do zoznamu Muzeologického kabinetu Slovenského národného múzea pod registračným č. ZMP/3/2012, činnosti spojené s muzeálnou expozíciou v starej škole ako je uchovávanie hospodárskeho dvora (mláťačka, rajtár na mechanické čistenie obilia, ale aj staré včelíny, medomety a ďalšie) ;
- ✚ **Ľudová knižnica učiteľov Koraušovcov**, ĽKUK je zaregistrovaná na Ministerstve kultúry SR pod číslom 3998/2000-400/5103 určená **na zber a uchovávanie starých kníh** vrátane vyhľadávania historického nábytku a ošetrovanie kníh. Ako prví darovali staré knihy na uchovanie rodina Viliama Lejčíka, pán spisovateľ Štefan Meliš v počte viac ako 350 ks, od rodiny Hároníkovej, Jackovej, Barošovej, Macháčovej, Šlapkovej, Paškovej, Krasňanovej a ďalších;
- ✚ **Knižný kútik Štefana Meliša** – zriadený v ĽKUK z vďaky za obdivuhodnú celoživotnú prácu, za obrovskú hodnotu, ktorú vytvoril Štefan Meliš, za úsilie zachovať a zaznamenať pre všetky

nasledujúce generácie celého nášho regiónu nevyčísľiteľné poklady na poli histórie, archeológie, numizmatiky, heraldiky, rezbárstva a literatúry. Spolok Rotarvak, n.o. je vydavateľom a spracovateľom knihy **Štefana Meliša Povesti a príbehy z Brvnišťa**;

- ✚ **Príprava a zriadenie Centra rífovej písťaly - zviditeľňovanie prvku rífová písťala zapísaného do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska** a jeho odovzdávanie a zachovávanie v spolupráci s jednotlivcami, skupinami a spoločenstvom reprezentovaným organizáciami a inštitúciami podieľajúcimi sa na ochrane celoslovensky jedinečného prvku nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska. Certifikát o zaradení prvku Rífová písťala do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska za rok 2018 bol odovzdaný spolku Rotarvak, n.o., ktorý prevzal záruky za zvýšenie povedomia o ňom a za podporu jeho udržania v spolupráci s ďalším predkladateľom, ktorým bola folklórna skupina Bukoviny z Brvnišťa.
- ✚ **Príprava na oslovenie - zámer učebného odboru, rekvalifikácie - výroba rífovej písťaly – návrh učebných plánov pre Strednú odbornú školu remesiel v Považskej Bystrici.**

5. Vyhľadávanie vhodných termínov na usporiadanie aktivít a ich pravidelné každoročné konanie a vypracovanie Programu dobrovoľníckej činnosti pre potreby spolku a v súvislosti s možnosťou darovania 3 % z daní občanov:

- ✚ na základe konzultácií a v spolupráci s miestnymi obyvateľmi a hlavne pamätníkmi a v spolupráci s Považským osvetovým strediskom Považská Bystrica v Považskej Bystrici;
- ✚ zmapovanie návrhov od miestnych obyvateľov a spolupracujúcich subjektov, vyhodnotenie návrhov;
- ✚ vypracovanie plánu podujatí,
- ✚ spolupráca pri tvorbe Kalendára podujatí Považského osvetového strediska;
- ✚ vypracovanie programu dobrovoľníckej činnosti pre potreby spolku a v súvislosti s možnosťou darovania 3 % z daní občanov a zabezpečenie potvrdení pre potreby Vyhlásenia dobrovoľníkov na darovanie 3 %.

6. Rokovania s kľúčovými partnermi (Farský úrad Papradno, Obecný úrad Brvnište, Základná škola s Materskou školou a školskou knižnicou Brvnište, ktorá bola spojená s Obecnou knižnicou -Knižnica Brvnište, TJ Slovan Brvnište, DHZ, STS, včelárska bunka, miestni podnikatelia, urbárske spoločenstvo, lesomajitelia, drobnochovatelia, folklórna skupina Bukoviny, Čum dzivadlo Brvnište, seniorský divadelný krúžok Pelikán, Stredná odborná škola remesiel Považská Bystrica atď.

- ✚ rokovania a oboznamovanie so zámermi spolku v roku 2025 a návrh na zabezpečenie spoločných akcií;
- ✚ aktualizácia zámerov spolku a zosúladenie s aktivitami Obecného úradu Brvnište a s ostatnými aktivitami uvedených spolupracujúcich subjektov;
- ✚ pokračovanie spolupráce so včelárskou bunkou - miestnymi včelármi a ich dôverníkom Františkom Jurdíkom a spolupráca so ZO včelárskeho zväzu v Považskej Bystrici,
- ✚ spolupráca so Slovenským zväzom záhradkárov a Okresnou organizáciou SZZ v Považskej Bystrici a spolupráca s obnovenou Základnou organizáciou SZZ v Brvništi,
- ✚ spolupráca s Považským osvetovým strediskom Považská Bystrica.

7. Celoročne realizované dobrovoľnícke projekty, workshopy, školenia, lektorské výklady a ukážky ľudovo-umeleckej činnosti a iné:

- ✚ Pravidelné oboznamovanie sa s možnosťami získať finančné prostriedky na verejnoprospešné projekty v rámci dotačnej a projektovej podpory a vypracovanie projektov;
- ✚ **PÍŠŤALKÁRSKA ŠKOLA z Brvnišťa- workshop – pre deti z materských a základných škôl, seniorov a iných podľa záujmu, ukážky výroby rífovej písťaly a spôsob hry aj počas folklórnych podujatí, mediálne vystúpenia a hodiny hudobnej výchovy na základných a materských školách. V roku 2025 bol pripravený návrh na oslovenie vedenia Strednej odbornej školy remesiel v Považskej**

Bystrici s možnosťou kultúrneho vystúpenia – Spoznaj prvok zapísaný v Reprezentatívnom zozname nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska- rífovka;

- ✚ **Hlinené omietky** – omietanie, obnova, oprava stien hlinenými omietkami s hlinenou zmesou vyrobenou z miestnych materiálov od p. J. Hároníka podľa „receptu zloženia a výroby“ V. Hároníkovej;
- ✚ **Letné workshopy** - Práca s drevom, konzervovanie ovocia a zeleniny, výroba medovníkov, konzultácie k vyšívaniu podľa brvništských vzorov, výroba mastelničiek, workshopy pre deti, zbieranie, sušenie a príprava bylinných zmesí na varenie rotarvakovského brvništského čaju;
- ✚ **Projekt knižničnej obnovy** Ľudovej knižnice učiteľov Koraušovcov – letná čítareň - staré darované knihy sprístupnené vo vonkajších priestoroch ako aj časopis Záhradkár, odoberaný spolkom;
- ✚ **Ukážky výroby šindľov** pre verejnosť – pokračovanie v ručnej výrobe šindľov na pôvodných lavičkách stolcoch – dedo s pôvodnými nástrojmi;
- ✚ **Ukážky práce s darovanými dobovými hospodárskymi nástrojmi;**
- ✚ **Pravidelné relaxačné, pohybové, folklórne tanečno- športové** a ozdravujúce aktivity pre deti aj dospelých a kreatívne kurzy v spojení s ľudovou hudbou a zberom bylín a lesných plodov v spolupráci s TJ Slovan Brvnište;
- ✚ **Výstava tradičných ženských šatiek-ručníkov, vyšívajúcich "kuchariek";**
- ✚ **V miestnostiach múzea sa pravidelne konali skúšky a ukážky korepetície folklórnej skupiny Bukoviny z Brvnišťa a príprava na vystúpenia;**
- ✚ **Výstava z venovaných lampášov a hlinených nádob na mlieko, vodu a iné** -lektorské etnologické sprístupnenie v miestnosti pre školníčku, služobnú a v byte učiteľa.
- ✚ **Príprava a ukážky výroby ľudového odevu a obuvi ako súčasti brvništského kroja** FS Bukoviny v spolupráci so spolkom Rotarvak, n. o.:
 - Brvnište je lokálne špecifické predovšetkým **výšivkou**, jej technikou, ornamentikou, kompozíciou a **červeno-čiernou farebnosťou** používanou na odevu aj obuvi;
 - **kožené krpce;**
 - **vyšívané kožené mužské kožušteký ušité z hnedej ovčej kožušiny – vestičky;**
 - **mužské a ženské kapce** z tmavého alebo bieleho domáceho súkna podšitého domácim konopným plátnom a podošva z viacerých vrstiev hrubšieho domáceho konopného plátna;
 - **kopytcia (pančuchy štrikované z hrubej ovčej vlny zvyčajne mužmi)**, obúvané do súkenných kapcov, papúč alebo kožených krpcev pričom mužské kopytcia boli vždy z tmavej vlny a na vnútornej strane mali rozparok, ženské kopytcia boli vždy biele a nemali na boku rozparok;
 - **papuče** štrikované na ihliciach prevažne mužmi z hrubej domácej bielej ovčej vlny a obšité bielym domácim súknom a podošva zložená z niekoľkých vrstiev prešitého súkna, sára bola vyzdobená vypletaným vzorom z tmavšej prírodnej vlny. Mužské papuče mali rázporok na vnútornej strane;
 - **pracky**, spony, remene na zapínanie hune na prsiach (prevesenie cez plece) ;
 - **kožený opasok, remeň a iné súčasti brvništského kroja**
 - **pletený vlnený pás so strapcami k ženskému kroju;**
- ✚ **Ukážky piesňovej tvorby** FS Bukoviny.
- ✚ **Regionálna značka Javornický originál** - zapísané 3 prvky -stará škola, rífová píšťala a tradičné folklórne a vzdelávacie podujatia A SPOLKU Rotarvak, n.o. -spolupráca pri návrhu , fotografovanie exponátov v starej škole, konzultácie - Regionálna rozvojová agentúra Púchov –logo, mobilná aplikácia, Regionálna značka - Javornický originál, vízia a stratégia do budúcnosti, 3D fotografie, mapy a certifikát.
- ✚ **Podkrovie - realizačná fáza, obnova a sprístupnenie podkrovia starej školy** na výstavu artefaktov, nová drevená podlaha, vytvorenie trojpriestoru na montáž presklenia v podlahe na výstavu rífových píšťal uložených podľa pôvodných návrhov -lôžko z obilia, nové bezpečné schodište do podkrovia – nátery, upratovanie a obnova artefaktov.

- ✚ **Aktualizácia Facebook Rotarvak**, doplnenie dobových predmetov, pozvánky na podujatie, zverejnenie fotogalérie z podujatí, komunikácia z prispievateľmi na stránku
- ✚ **Betlehem** na javisku v altánku v starej škole –návrh a realizácia súsošia Mgr. Jozef Pobočík, FSK Bukoviny, ČUM DZIVADLO BRVNIŠTE -zabezpečenie osvetlenia a Vianočná výzdoba starej školy
 - Príchod troch kráľov- makety Mgr. Jozef Pobočík
- ✚ **Unikátny a jedinečný betlehem na Slovensku – šúpolienky píšťalkárov** a iné, vyrobený Mgr. Soňou Belokostolskou.
- ✚ Lektorské prednášky -zabezpečovanie návštev – výklad, prezentácia múzea, sprevádzanie, komunikácia ohľadom termínu a času návštevy pre jednotlivcov a skupiny, zahraničných návštevníkov.
- ✚ **Stála výstava fotografií Štefana Chmulíka „KRAJINA AKO PRIESTOR PRE KAŽDODENNÝ ŽIVOT ČLOVEKA“**, dokumentárne fotografie Brvnišťa a Považskobystrického regiónu.
- ✚ **Stála výstava fotografií Ľudovíta Šišťáka** – aktualizácia zarámovanie, uloženie a sprístupnenie vo vitríne okna a vo vnútorných priestoroch bytu učiteľa, libreto výstavy: **FOTOGRAFIA JE ZRKADLOM DO MINULOSTI**.
- ✚ **Stála výstava fotografií Lucie Šišťákovéj** celoročne o podujatiach spolku Rotarvak, n.o.
- ✚ **Výstava fotografií Anny Krasňanovej z podujatí spolku, Miroslava Jandušík, Vilka Lejčík a iných.**
- ✚ **Sprístupnenie malieb Pavlínky Zboranovej z publikácií o Brvništi.**
- ✚ **Letná škola – júl 2025 ZŠsMŠ v Papradne - pravidelne, takpovediac tradične v rámci prázdninového týždňa bola zabezpečená výuka v múzeu starej školy v Brvništi a v dielni u Jožka Pobočíka.** Nebolo tomu inak ani v roku 2025, ako napísali: „ *My mladší sme sa s Božkou vybrali pešo do Brvnišťa, kde nás v Historickej škole čakal Mário Hároník, člen FSK Bukoviny. Pripravil pre nás zaujímavú prednášku, porozprával a poukazoval nám všeličo zaujímavé z minulosti. Posledný týždeň tábora sme v skupinách usilovne pracovali. Skupinu starších chlapcov učil trpezlivý a šikovný Mgr. Jožko Pobočík, ml. V školských dielňach sme vyrábali koncové a rífové píšťaly.....“*(Polazník, 2025).

VÝBER Z AKTIVÍT A PODUJATÍ V ROKU 2025

AKTIVITY VYPLÝVAJÚCE A SÚVISIACE SO ZÁPISOM RÍFOVEJ PÍŠTALY DO REPREZENTATÍVNEHO ZOZNAMU NEHMOTNÉHO KULTÚRNEHO DEDIČTVA SLOVENSKA

Spolok Rotarvak, n.o. LH FSK Bukoviny vypracovali návrh obsahu spisu, dokumentáciu a zabezpečili súhlasné vyjadrenia občanov k zápisu rífovej píšťaly do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska za rok 2018 odovzdaného v roku 2019.

Slávnostné vyhlásenie sa konalo dňa 24. 1. 2019 v Divadle SĽUK v Bratislave-Rusovciach. Doklady o zápise nových prvkov a certifikát odovzdala ministerka kultúry SR Ľubica Laššáková.

Certifikát MK SR o zápise prvku - Rífová píšťala do RZNKD Slovenska (osvedčenie uložené v Múzeu Historická škola Brvnište č. 500, Dom tvorivosti, zručnosti a tradičných remesiel)

Rífová píšťala, ako dôležité dedičstvo po našich predkoch je spojená s regiónom Javorníkov a konkrétne s obcami Brvnište a Papradno. Rífová píšťala vyrábaná v Brvništi Jánom Fortuníkom, Pobočíkovicami a v súčasnosti už aj Patrikom Pšuríkom a Máriom Hároníkom je interpretačným hudobným nástrojom zachovávaným ako súčasť spoločného národného kultúrneho dedičstva uchovávaúc pocit identity, kultúrnej kontinuity, histórie a spojitosti s prírodou Podjavorníckych dolín. Práve na tomto území bola rífová píšťala historicky neoddeliteľnou súčasťou pastierskeho spôsobu života, čo sa odzrkadlilo aj na speváckom prejave zachovalých piesní, ktorých charakter lydickej tóniny sa uchoval v 70 % piesní. Po zápise sa zvýšil záujem inštrumentalistov o využívanie prvku v rámci svojich vystúpení a rozširovanie hudobného zámeru a poznania prvku a predovšetkým záujem širokej verejnosti k čomu nemalou mierou prispeli aj médiá. Zvýšeným záujmom o prvok a jeho používanie laickou verejnosťou, by sa mohol dostať do situácie, kedy by stratil charakteristické črty, predovšetkým nevhodnými úpravami pri výrobe a komerčnom využití.

Rífová píšťala je archaickým druhom konštrukčne zdokonalenej žlabenej koncovej píšťaly, ktorá sa vyskytovala v oblasti severozápadného Slovenska. Z doteraz dostupných informácií sa tento špecifický druh koncovej píšťaly nazývanej „rífovka“ vyrábal len v Brvništi a Papradne.

Jej názov je odvodený od starej dĺžkovej miery – rífu. Dĺžka píšťaly sa teda pohybovala od 70 do 95 cm podľa dohmatu („dosiaže“), ale i ladenia hudobníka. Čo robí rífovú píšťalu rífovou, to nie je len jej dĺžka, ale najmä kónus cca 3 : 1, na dosiahnutie ktorého bolo potrebné zvoliť zložitejší spôsob výroby ako pri žlabenej koncovke. Vyrábala sa najčastejšie z liesky alebo ihličnatého omládu stromu. Vybrané drevo sa najskôr upravilo do kónického tvaru, rozštiepilo sa na dve polovičky, ktoré sa vydlabali a vyhladili. Do jednej polovičky sa vyrezala vo vrchnej časti hlásnica väčšinou štvorcového tvaru. Obe polovičky sa spojili a obtočili čerešňovou alebo brezovou kôrou a do koncovej hrubšej časti sa vsunul upravený kolík.

Takýto jednoduchý nástroj dal popud na vznik piesní, ktoré sa vyznačujú zvýšeným štvrtým stupňom – tzv. lidickou kvartou. Spôsob hry spočíva v prefukovaní a na striedavom zakrývaní a odkrývaní jej konca. Keďže objem korpusu je veľký, rífová píšťala sa vyznačuje mohutným, ale zároveň i siplavým tónom. Pretože podliehala vysychaniu, hráč ju musel najskôr namočiť do vody a až potom na nej hrať.

Všeobecne rozšírený názov pre tento hudobný nástroj v Papradnianskej doline bol v minulosti „otáčaná píščelka“. Známymi hráčmi a aj ich výrobcami boli **Ján Fortuník – Hroščík** a **František Pobočík z Brvništa**. **Prvý z etnomuzikológov, ktorý túto píšťalu špecifikoval bol Ladislav Leng v knihe Slovenské ľudové hudobné nástroje (1967).**

Ján Fortuník - Hroščík a František Pobočík - Petřík na vystúpení

Ján Fortunák - Hroščík v hre na rífovú píšťalu

František Pobočík - Patrik pri hre na rífovú píšťalu s folklórnou skupinou z Brvništa

Zásľuhu na zistení všetkých informácií o tomto výnimočnom hudobnom nástroji a jeho výrobe má **Juraj Jakubík z Hvozdnice**, ktorý rífové píšťaly aj vyrába. Jeho syn **Juraj Jakubík** sa touto problematikou zaoberá vo svojej výskumnej činnosti.

Vo svojej prednáške na tému **Hranové píšťaly bez hmatových otvorov v oblasti Javorníkov**, ktorú prezentoval v rámci seminára Rotarvaku, n.o. na 10. ročníku Píšťalkárskeho Brvništa, poukázal na rozmanitosť týchto píšťal a hlavne na rozdiel medzi rífovou a žľabenou koncovou píšťalou (Hotel Podjavorník, 2018).

V tradícii výroby a hry na rífovú píšťalu pokračuje **Jozef Pobočík** so synom a ich žiaci z Brvnišskej píšťalkárskej školy - **Patrik Pšurík** a **Márió Hároník ml.** z LH FSK Bukoviny z Brvništa

REPREZENTATÍVNY ZOZNAM NEHMOTNÉHO KULTÚRNEHO DEDIČSTVA SLOVENSKA

Reprezentatívny zoznam nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska je súpisom významných prvkov a praktík nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska.

Zápis do reprezentatívneho zoznamu predstavuje ocenenie týchto mimoriadnych prvkov a praktík, ktoré sú uznávané spoločnosťami, komunitami a jednotlivcami a existujú v súlade s univerzálne prijatými princípmi ľudských práv, rovnosti, podpory a vzájomnej úcty medzi kultúrnymi spoločenstvami.

Prvky jestvujú v súlade s prostredím a historickým ukotvením spoločenstiev a poskytujú im pocit kontinuity a identity. Zároveň podporujú kultúrnu rozmanitosť a tvorivosť. Vytváranie Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska predstavuje základný stupeň tvorby Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva.

Rífovú písťalu a s ňou spojené hudobno-spevné umenie predstavili 24.1.2019 členovia folklórnej skupiny Bukoviny z Brvnišťa so sólistom Jozefom Pobočíkom na scéne divadla SĽUK v Bratislave Rusovciach.

Divadlo SĽUK, Bratislava-Rusovce, 24. január 2019

Zdroj: <http://www.culture.gov.sk/aktuality-ministerstva-kultury-36.html?id=1596> 24.01.2019 MKSR

Rífová píšťala z Brvnišťa – chránime dedičstvo pre ďalšie generácie

Spolupráca s obcou Brvnište, predstavenie rífovej píšťaly sólista Jozef Pobočík a FSK ĽH Bukoviny - propagácia, zarámovanej veľkorozmerných fotografií certifikátu MK SR o zápise rífovej píšťaly ako prvku ochrany do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska venované na umiestnenie v budove Obecného úradu Brvnište, ZŠ s MŠ Brvnište a na ihrisku TJ Slovan Brvnište.

Umiestnenie certifikátu Rífová píšťala na ihrisku TJ Slovan Brvnište

Na viacerých podujatiach predstavili "bukovníáci" a Jozef Pobočík so synom Mgr. Jozefom Pobočíkom ukážku výrobu rífovej píšťaly a výrobky Píšťalkárskej školy z Brvništa a ich interpretačné umenie z najdôležitejších podujatí na udržanie povedomia o rífovej píšťale v roku 2025 vyberáme:

Výstava pre kúpele Nimnica inštalovaná na nádvorí múzea, v súčasnosti v interiéri múzea.

PIŠŤALKÁRSKE BRVNIŠTE 2025

17. ROČNÍK, 2025

NAJVÝZNAMNEJŠIE FOLKLÓRNE PODUJATIE ZAMERANÉ NA UDRŽANIE
TRADÍCIE VÝROBY A Povedomia O RÍFOVEJ PÍŠŤALE ZAPÍSAanej
DO
REPREZENTATÍVNEHO ZOZNAMU
NEHMOTNÉHO KULTÚRNEHO DEDIČSTVA SLOVENSKA

Spolok ROTARVAK, folklórna skupina BUKOVINY, obec BRVNIŠTE a Považské osvetové stredisko pripravili pre návštevníkov a predovšetkým pre milovníkov folklóru dvojdňovú folklórnu lahôdku a obnovili úctu k majstrovstvu, zručnosti a hudobnému nadaniu majstrov píšťalkárov z Brvništa.

SEDEMNÁSTE PÍŠŤALKÁRSKE BRVNIŠTE BOLO AJ POCTOU JOZEFOVI POBOČÍKOVI ST. ZA JEHO CELOŽIVOTNÝ VŠESTRANNÝ UMELECKÝ PRÍNOS

V piatok a sobotu 29. a 30. augusta 2025 sa uskutočnilo v Brvništi v starej škole podujatie vyhľadávané nielen folkloristami, ale aj všetkými, ktorí sa radi stretnú na komunitnej priateľskej pôde. Tento ročník usporiadatelia Spolok Rotarvak, n.o., obec Brvnište a Považské osvetové stredisko v Považskej Bystrici venovali prejavu úcty a pokory k majstrovstvu Jozefa Pobočíka, st. ktorého úmrtie bolo prijaté s veľkým zármutkom. Jeho osobnosť bola od začiatkov alfou a omegou podujatia. Žiaci, ktorých pripravil v píšťalkárskej škole si zaspomínali na jeho činnosť a pani starostka Ing. Dagmar Mikudíková pohovorila o jeho prínose pre spoločnosť a obec a minútu ticha si so zúčastnenými uctila Jožka aj nedávno zosnulého ďalšieho folkloristu Janka Lejčíka.

V rámci prvého dňa podujatia sa organizátori zamerali na predstavenie výrobcov rífovej píšťaly, ktorá bola za rok 2018 ako doteraz jediný nástroj okresu Považská Bystrica zapísaná do **REPREZENTATÍVNEHO ZOZNAMU NEHMOTNÉHO KULTÚRNEHO DEDIČSTVA SLOVENSKA**. Lektormi tvorivých dielní boli **Ing. Mário Hároník, Patrik Pšurík a Mgr. Jozef Pobočík ml.** Záujemcom bol predstavený autentický postup výroby rífovej píšťaly, jej ľúbozvučný tón, ale aj fujara trombitá, ktorej zdobenie čerešňovou kôrou si mohli aj vyskúšať.

Sobotňajšiemu programu dominovali jednotlivci a súbory, ktoré v Brvništi vystúpili už viackrát a prilákali nespočetné množstvo hostí. Veľký úspech mala **Terchovská muzika Sokolie zo Skalice, Martin Levko, Brvništský seniorský divadelný krúžok, FSk Javorníček, FSk Podžiaran a domáca FSk Bukoviny**. Vystúpenia boli plné ľudskosti, človečenstva, radosti a objatí tak, ako to má byť na podujatí, ktoré spájajú spoločné hodnoty a energetické pole vytvorené ľudskosťou a prirodzenosťou prameniaca z autentického prejavu hudobných nástrojov tvoriacich súčasť našej kultúrnej identity. Podujatie bolo nielen o píšťalách ale aj o ostatných bohatých a stále živých prejavoch ľudovej kultúry a ich medzigeneračnej kontinuite, historickom kultúrnom ukotvení a predovšetkým o spojení s obklopujúcim prekrásnym prírodným prostredím.

Vizuál javiska, pozvánku, plagát, pamätný list a diplom verejného ocenenie spracoval **Mgr. Jozef Pobočík, ml.** prekvapil predovšetkým majestátnym pohorím Bukovín ale aj ovsenými klasmi pripomínajúcimi ovsenú kašu spomínanú Hugolínom Gavlovičom ako hlavné jedlo valachov vo *Valašskej škole mravov stodole*, keď načúval počas pôsobenia na Papradňanskej fare zvukom ich píšťal, ktoré sa prekrikovali ako štebotavé hlasy vtákov, hvízdali ako vietor v skalách a poskakovali vzduchom ako vlnky Papradnianky po kamienkoch.

Podujatie obohatila výtvarníčka známa šúpolienkárka **Mgr. Soňa Belokostolská** a medové kráľovstvo od **Bolčekovcov**. Výstava zozbieraných dobových fotografií **Miroslava Jandušíka** zaujala a otvorila mnoho otázok.

Sprievodné podujatie Obliekanie sa do kroja - Kroje FSk Bukoviny zachytené na veľkorozmerných fotografiách z kaštieľa v Orlovom na minuloročnom píšťalkárskom vzbudili mimoriadny záujem.

Brvništiskú ovsenú kuchyňu pripomenula Ing. Mária Ambrová pochutinami z receptov babičky Viktorky. Ochutnávala sa krúpna baba od babičky Patrika Pšuríka, slané a sladké koláčiky folkloristiek, od Ľubky, Ľubice aj Ľudky, aj od Janky Šamajovej, hlavne hebučký chlieb k Radkovmu gulášu a drzkovej veľmi chutili.

Tohtoročné sedemnásť Píšťalkárske Brvnište bolo troška iné ako všetky predchádzajúce. Pripomenulo, ako málo času máme na zachovanie a odovzdanie tradícií a zvykov, ktoré chceme prenášať a ďalej uchovávať. Smútiaca atmosféra a troška hlasitejšie vyjadrovanie aj tých, ktorí inokedy iba mlčia, nevystupujú, ale teraz chceli v spomienkach aspoň svojim spolusediacim, či spolustojacim susedom, ktorých dlho nevideli, pripomenúť, že si tiež pamätajú na rôzne súvislosti života. Škoda, že počasie sa neudržalo a zapršalo. (pre Považskobystrické novinky napísala Mária Jacková)

Súčasťou podujatia Píšťalkárske Brvnište je každoročné udeľovanie **Verejného ocenenia** spolkom Rotarvak, n. o., ktorý je iniciátorom a organizátorom podujatia Píšťalkárske Brvnište.

V roku 2025 bolo Verejné ocenenie odovzdané **Jurajovi Jakubíkovi, st.** za dlhoročnú významnú a záslužnú prácu folkloristu, umeleckého rezbára, sochára, výrobcu z kože, za objavné informácie a udržiavanie tradičnej hudobnej kultúry, za výskum a obnovu už zabudnutého obrazu o ľudovej hudbe z regiónu Javorníkov, za výrobu a hru na ľudových pastierskych nástrojoch, a za popularizáciu ľudovej hudby a za mimoriadne úzku spoluprácu s folkloristami z Papradňanskej doliny a predovšetkým s FSk Bukoviny z Brvništa. **Petrovi Holíšovi** za významnú spoluprácu od začiatkov Píšťalkárskeho Brvništa s Čum divadlom z Brvništa, za dramaturgickú súčinnosť a scénické stvárnenie jednotlivých ročníkov podujatia, za moderátorské sprevádzanie a dokresľovanie obrazu podujatia prostredníctvom výstav a jeho popularizáciu, za nazbieraný materiál, zachytený v rozhovoroch, videonahrávkach a fotografiách od starých majstrov.

V roku 2024 bolo verejné ocenenie udelené **Marianovi PLAVCOVI**, za dlhoročnú významnú a záslužnú odbornú prácu výrobcu a inštrumentalistu vzduchozvučných ľudových hudobných nástrojov, a predovšetkým za významný bádateľský počín spojený s výskumom rífovej píšťaly a jeho publikačné spracovanie a za jeho misii v Brvništi.

Ďalším verejne oceneným bol v roku 2024 **Ľubomír TATARKA** za dlhoročnú prácu výrobcu a inštrumentalistu pastierskych ľudových hudobných nástrojov, za náklonnosť k podujatiu *Píšťalkárske Brvnište*, za vystúpenia okorenené humorným rozprávaním o živote a za medzigeneračný prenos gajdošskej kultúry a kultúrnych skúseností z majstrov na učňov, ktorých priviedol aj do Brvništa, verejne bol ocenený aj **DFS PODŽIARANČEK** za výbornú prezentáciu a **Ľudmila BAROŠOVÁ**.

Tradícia verejného oceňovania sa začala **v roku 2018**, kedy bolo udelené verejné ocenenie **JOZEFOVI POBOČÍKOVI**, obnoviteľovi tradície výroby rífovej píšťaly v Brvništi, ako vyjadrenie úcty a poďakovania za mimoriadnu činorodosť v oblasti kultúry v obci Brvnište a v širokom okolí, za prezentáciu na nespočetných folklórnych vystúpeniach a propagáciu rífovej píšťaly v médiách a za založenie Brvništskej píšťalkárskej školy. Ďalšie verejné ocenenie patrilo pani **LÝDII MIKUŠÍKOVEJ** za jej významnú dlhoročnú folkloristickú púť.

V roku 2021 odovzdal spolok Rotarvak a Fsk ĽH Bukoviny VEREJNÉ OCENENIE **JARKE ŠAMAJOVEJ a JOŽKOVI MINJARÍKOVI z Fsk ĽH Bukoviny a v neprítomnosti** bolo udelené aj **prof. OSKAROVÍ ELSCHEKOVÍ** za dlhoročnú významnú a záslužnú odbornú prácu pre rozvoj folklórneho hnutia na Slovensku. Prof. PhDr. *Oskár Elschek*, DrSc., patrí k najvýznamnejším etnomuzikológom na Slovensku, ale i v zahraničí. Jeho doterajšia vedeckovýskumná práca a publikačná činnosť je zameraná najmä na otázky systematickej hudobnej vedy, etnomuzikológie a hudobnej organológie. V rámci editorskej a publikačnej činnosti redigoval Bartókove Slovenské ľudové piesne, redakčne spracoval početné zborníky z muzikologických konferencií a sympózií, činný bol ako redaktor časopisu Slovenská hudba, publikoval množstvo štúdií a recenzií v odborných periodikách. Popri vedeckej práci sa venoval aj pedagogickej činnosti, prednášal na Filozofickej fakulte Univerzity vo Viedni a Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. **Pán profesor, ďakujeme za neoceniteľnú prácu, podporu zachovania rífovej píšťaly zapísanej do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska.**

Verejné ocenenie v neprítomnosti za rok 2021 bolo udelené aj spisovateľovi **ŠTEFANOVÍ MELIŠOVI**, ktorý poetickým spôsobom vyjadril vzťah k rífovej píšťale v povesti **AKO LAPALI HROMADÍKA** a vzdal hold rífovej píšťale ako záchrankyni pred odvrátením do vojenskej služby a osobnou účasťou neúnavne podporovala takmer každý ročník Píšťalkárskeho Brvnišťa a šírila dobré meno o podujatí a význame jedinečnosti rífovej píšťaly.

Verejné ocenenie 2022 udelené 24. júla 2022: *in memoriam* **JÁNOVI FORTUNÍKOVI**, Spolok si s úctou a pokorou pripomenul a verejne ocenil dlhoročnú významnú a záslužnú folklórnu činnosť a rozvoj folklórneho umenia v obci Brvnište a širokom okolí Papradnianskej doliny. Poďakovanie patrilo za majstrovské zhotovenie originálnej rífovej píšťaly zapísanej do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska podľa pôvodného vzoru starých majstrov, a tým zachovanie dedičstva predkov. S hrdosťou spomíname na vynikajúce interpretačné umenie a reprezentovanie obce Brvnište na najvýznamnejších folklórnych festivaloch. Vďaka patrí celej rodine Fortuníkovcov za udržiavanie tradícií. V roku **2022 in memoriam FRANTIŠKOVI POBOČÍKOVI** -spolok si s úctou a pokorou

pripomenul a verejne ocenil nezabudnuteľnú folklórnu činnosť a rozvoj folklórneho umenia v obci Brvnište a širokom okolí Papradnianskej doliny a majstrovstvo výroby originálnej rífovej píšťaly zapísanej do reprezentatívneho zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva Slovenska, poďakovanie patrí celej rodine Pobočíkovcov, predovšetkým dcére, pani učiteľke Bulíkovej, ktorá uchováva a majstrovsky literárne stváňa folklórne tradície. V roku 2022 *in memoriam* Pavlovi **POBOČÍKOVI** a manželke **Albinke POBOČÍKOVEJ** - Spolok si s úctou a mimoriadnou pokorou pripomenul a verejne ocenil nezabudnuteľnú, dlhoročnú, významnú a záslužnú folklórnu činnosť a rozvoj folklórneho umenia v obci Brvnište a širokom okolí Papradnianskej doliny. Ďakujeme za odovzdávanie hodnôt najzácnejších – za úctu a lásku k rodisku, tradíciám, k vzájomnej súdržnosti, ktoré sa hlboko vryli do srdc Vašich šiestich detí a ich potomkov. Vďaka patrí predovšetkým za vynikajúce majstrovstvo výroby a interpretácie originálnej rífovej píšťaly zapísanej do Reprezentatívneho zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva Slovenska. V roku 2022 bola verejne ocenená aj **MELÁNIA HANAJÍKOVEJ** - Spolok s hrdosťou a láskou verejne ocenil dlhoročnú folklórnu činnosť a účinkovanie vo Folklórnej skupiny Brvnište. Vyjadrujeme poďakovanie za činorodosť v oblasti kultúry v obci Brvnište a v širokom okolí, a dlhoročnú pedagogickú činnosť a prezentáciu rífovej píšťaly zapísanej do Reprezentatívneho zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva Slovenska aj u najmladšej generácie.

OBLIEKANIE SA DO KROJA -sprievodná výstava

Kroje FSk Bukoviny zachytené na veľkorozmerných fotografiách z kaštiela v Orlovom na minuloročnom píšťalkárskom pripomenuli, že folkloristi z Brvnišťa vystupujú prevažne v zachovalých aj 100 ročných krojoch darovaných starými a prastarými rodičmi, s brvništskou červeno-čiernou výšivkou na baránčekov a s honosne obvinutou červenou pintou v páse žien, v krojoch o ktoré sa s láskou starajú a udržiavajú ich ako nové.

Sprievodná výstava- dobové fotografie -zozbierané Miroslavom Jandušíkom a albumovo spracované Máriom Hároníkom
Video zo 17. ročníka Píšťalkárskeho Brvnišťa facebook Rotarvak.

SPOMIENKY NA ROK 2024-EŠTE S JOŽKOM POBOČÍKOM A NA MISIU MARIANA PLAVCA V BRVNIŠTI

ZABEZPEČENIE NÁVRHU, VÝROBY A DISTRIBÚCIE FIGÚROK PÍŠŤALKÁROV ZO ŠÚPOLIA A CÍNOVÝCH PÍŠŤALKÁROV NA PREZENTÁCIU RÍFOVEJ PÍŠŤALY

Mgr. S. BELOKOSTOLSKÁ, MAJSTERKA LUDOVOUMELECKEJ VÝROBY SLUKU

Cínoví píšťalkári v pozadí rífových píšťal

PRÍPRAVA ZRIADENIA CENTRA RÍFOVEJ PÍŠŤALY – LIBRETO VÝSTAVY

Príprava **Centra rífovej píšťaly** v múzejnej miestnosti v starej škole v spolupráci s folklórnou skupinou Bukoviny z Brvnišťa. Spolupráca a zabezpečenie daru rodiny Fortuníkovcov - originálna derevená skriňa vyrobená majstrom rífovej píšťaly p. Fortuníkom, oprava a údržbový náter. Dar rodiny Ponošovej truhlica s vnútorným nápisom Vendelín Hároník -oprava, renovácia, náter. Výroba informačných tabúl a plagátov - Považské osvetové stredisko týkajúcich sa rífovej píšťaly, ich návrhy, podklady, doprava. Výroba výstavných stolov a políc na umiestnenie výstavky rífových píšťal. Libreto výstavky a množstvo rozhovorov s pamätníkmi a návštevníkmi k zariadeniu Centra rífovej píšťaly a iné.

Ppropagácia pre návštevníkov je zabezpečovaná aj sprístupnením knižnej publikácie **Zoznam najlepších spôsobov ochrany nehmotného kultúrneho dedičstva na Slovensku 2018**, ktorú zostavil Juraj Hamár a Stanislava Tichá, vydalo MK SR, SĽUK, Centrum pre tradičnú ľudovú kultúru.

Publikácia je k dispozícii v miestnosti Centra rífovej píšťaly.

Prípravuje sa zverejnenia diplomov z verejného ocenenie a ich vystavenie na stene Centra rífovej píšťaly - Verejné ocenenie osobností odovzdávané na Píšťalkárskom Brvništi.

**AKTIVITY SPOJENÉ S OBNOVOU
LUDOVÉ KNIŽNICE UČITEĽOV KORAUŠOVCOV
A ZRIADENÝM KNIŽNÝM KÚTIKOM ŠTEFANA MELIŠA**

Výroba nových knižničných regálov majstrom Pavlom Hároníkom, zberka a ošetrovanie starých darovaných kníh. Letná čítareň počas letných prázdnin na javisku v starej škole.

SPOLOK ROTARVAK, N.O.
VYDAVATEĽ PRVEJ KNIHY O BRVNIŠTI

ŠTEFAN MELIŠ POVESTI A PRÍBEHY Z BRVNIŠŤA -tichá spomienka na pána spisovateľa

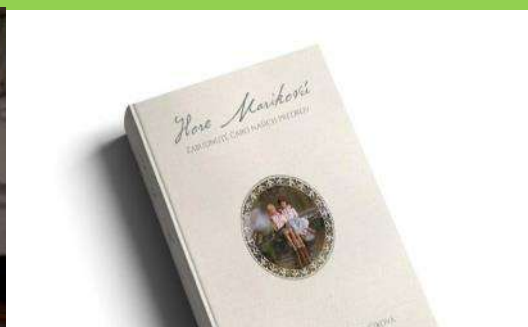
Obyvatelia sa tešia z vydania povestí o Brvništi a stále žiadajú zabezpečiť dotlač knižočky Štefana Meliša *Povesti a príbehy z Brvnišťa* s vročením 2016. Pokračujú prípravy na spracovaní 2. zväzku povestí a na druhom vydaní knižočky.

Fotogaléria z uvedenia knihy povestí do života
Foto: Lucia Šišťíková, Ľudmila Bašová

KNIŽNÁ PUBLIKÁCIA „HORE MARIKOVÚ“

Školská trieda v starej škole, učiteľa si zahral Peter Holíš

Z FOTENIA V STAREJ ŠKOLE V ŠKOLSKEJ TRIEDE BOLI
PRIPRAVENÉ PRE NÁVŠTEVNÍKOV MÚZEA ZÁLOŽKY DO KNIHY
- FOTENIE PRE CHALÚPKU MARIKOVSKÝCH TRADÍCIÍ A KNIŽNÝ PROJEKT
HORE MARIKOVÚ,
FOTOGRAFKY LUBIE SUTTON A JEJ MAMYA ĽUBICE JENČÍKOVEJ

Knihu *Hore Mariková - zabudnuté čaro našich predkov* vydalo občianske združenie Hradiská.

Autorky, umelecká fotografka Lubie Sutton a jej mama Ľubica Jenčíková, ktorá bola organizačnou dušou pripravili knihu, ktorá slovom i obrazom vydáva svedectvo o každodennom živote v niekdajšej Marikovej a takýmto spôsobom zachováva kultúrne dedičstvo pre mladú i budúcu generáciu.

Publikácia je unikátnym fotoprojektom zachytávajúcim bežný život ľudí z kopaníc v marikovskej doline na začiatku dvadsiateho storočia a keďže v Brvništi je jedinečná zachovaná pôvodná školská budova a školské lavice - trieda, spolok Rotarvak, n.o. a dobrovoľníci z Brvnišťa pomohli autorkám s fotením detí v škole do časti *Život detí v rodine a Vzdelávanie*.

VČELÁRSKA NEDEĽA V BRVNIŠTI

-KONZERVOVANIE DREVENÉHO UNIKÁTNEHO MEDOMETU A VČELIEHO

Zaujímavou osvetovou aktivitou zameranou na poďakovanie za prácu včelárom je Včelárska nedeľa v Brvništi. V roku 2024 sa uskutočnila iba ako spomienka na predchádzajúce ročníky. **Včelárska nedeľa sa v Brvništi usporadúva od roku 2013 v budove múzea Historická škola Brvnište – Dom tvorivosti, zručnosti a tradičných remesiel.** Včelárska nedeľa v Brvništi je nielen odbornou vzdelávacou aktivitou pre včelárov, ale aj osvetovou aktivitou prispievajúcou k šíreniu informácií o kvalitnom mede a včelích produktoch a zároveň je poďakovaním za prácu včelárom. **Včelársku bunku v Brvništi vedie František Jurdík** a jeho práca je nenahraditeľná pre ďalších 14 brvništských včelárov. Med brvništských včelárov je veľmi vzácny, propolisová tinktúra a produkty z včelieho vosku vyrábané v Brvništi v rodine Harváňkovicov sa tešia veľkému záujmu. Pozornosť púta historický **originálny drevený medomet darovaný z Papradna Košiarov Vladimírom Bašom vyrobeným v roku 1934 Jakubom Šamajom z Brvnišťa a maľovaný včelí úl darovaný Dušanom Smokoňom z roku 1937.** Počas celého roka zabezpečovali predaj medu a medoviny bratia Bolčekovci z včelnice v Šebešťanovej ako aj odborné prednášky a návštevy. Medovníkárske umenie Ľubky Španihelovej a Ľubky Zigovej si získalo svojím originálnym výtvarným prejavom srdcia Brvnišťanov a uplatnilo sa spolu s brvništským medom na svadobných stoloch.

SPRÍSTUPNENIE PREDNÁŠOK, KTORÝMI SI SPOLOK PRIPOMÍNA PÔSOBNIE ĽUDMILY PAJDUŠÁKOVEJ NA ŠTÁTNEJ MEŠTIANSKEJ ŠKOLE V BRVNIŠTI

-odborný seminár v spolupráci s Astronomickým ústavom SAV, POS Považská Bystrica a Astronomickým klubom J. Bárdyho a ZŠsMš v Brvništi

V roku 2016 sa konalo podujatie a na ktorom si organizátori spolu s verejnosťou pripomenuli 100. výročie narodenia celosvetovo uznávanej slovenskej astronómky **Ľudmily Pajdušákovvej**. Spolok pripravil publikáciu Vesmírne kométy, ktorá je k dispozícii na nahliadnutie v starej škole. Obsahom sú príspevky, ktoré odzneli na podujatí od **RNDr. Vojtecha Rušina, CSc. z Astronomického ústavu Slovenskej akadémie vied, syna dr. Pajdušákovvej Ivan Hrčka, Mgr. Daniely Čižmárovej, riaditeľky Považského osvetového strediska, Astronomického klubu Juraja Bárdyho, Ing. Miroslava Bundzíkovej riaditeľky Základnej školy s Materskou školou v Brvništi.**

V publikácii je zaznamenané pôsobenie významnej fyzička ako učiteľky v rokoch 1940 - 1942 na Obvodnej štátnej meštianskej škole v Brvništi, inšpektorát Veľká Bytča. Pôsobenie Ľudmily Pajdušákovvej sa zapísalo do pamäti žiakov Papradnianskej doliny, pretože k školskej obci Brvnište boli pričlenení žiaci z Papradna, Papradno-Kopanice (Križovce, Podhuboč, Košiare), Stupné a Jasenica a podľa spomienok dochádzali aj žiaci zo Štiavnika a Maríkovej.

Ubytovanie bolo poskytnuté Ľudmile Pajdušákovvej v novopostavenom murovanom dome rodiny Šupolíkovvej na dolnom konci pri zástavke Salaj ako prvej obyvateľke tohto domu a potom aj v ďalších príbytkoch.

Výuku zabezpečovala v jednej triede v budove školy pri hlavnej ceste postavenej v roku 1932 a v budove starej krčmy u Šterkov (predtým u Kolbena) a ďalších majiteľov, ktorú obec odkúpila pre potreby Obvodnej štátnej meštianskej školy a neskôr v nej bola opäť krčma a sála pre kultúrne akcie.

Na podujatí sa diskutovalo aj o **dokumentárnom filme Prvá, v ktorom vystúpili aj bývalí žiaci Ľudmily Pajdušákovvej Lýdia Mikušíková a Ľudovít Gardoň z Brvništa,** ktorí si zaspomínali na účinkovanie Ľudmily Pajdušákovvej na meštianke v Brvništi. Lýdia Mikušíková zaspievala vo filme pieseň Tichá noc, ktorú ich Ľudmila Pajdušáková naučila v nemčine.

Fotografie zo súkromnej zbierky RNDr. Vojtecha Rušina, CSc. z Astronomického ústavu Slovenskej akadémie vied

RNDr. Ľudmila Pajdušáková, CSc., patrí k najvýznamnejším ženám, ktoré sa výrazne presadili v slovenskej vede. Už v mladosti sa zaujímal o hviezdy a vesmír a hoci je astronómia doménou mužov, naplnila svoj sen venovať sa pozorovaniu vesmíru profesionálne a stala sa v tomto smere ženskou priekopníčkou.

Narodila sa 29. júna 1916 v Radošovciach pri Senici v rodine obchodníka. Po absolvovaní základnej školy v Radošovciach študovala v rokoch 1927 – 1935 na gymnáziu v Kláštore pod Znievom.

Hoci od mladosti mala záľubu v prírodných vedách, najmä v astronómii, kým sa k nej dostala na profesionálnej úrovni, bola učiteľkou na viacerých meštianskych školách. Jej cieľ sa jej splnil v roku 1950, keď absolvovala štúdium na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave.

Už šesť rokov predtým však pracovala v Astronomickom observatóriu na Skalnatom Plese. Príkladnou húževnatosťou sa vypracovala na riaditeľku Astronomického ústavu SAV v Tatranskej Lomnici.

RNDr. Vojtech Rušin, CSc. z Astronomického ústavu Slovenskej akadémie vied pri prednáške v starej škole v Brvništi

**SPOLOK PRE OSADENSTVO PODĽA ZÁUJMU ORGANIZOVAL SPOLU S FSK LH
BUKOVINY
PREMIETANIE DOBOVÝCH FOTOGRAFIÍ
BRVNIŠŤA NA NÁDVORÍ MÚZEA V STAREJ ŠKOLE**

V Starej škole v Brvništi sa priebežne pokračovalo v spomienkových podvečeroch premietaním dobových fotografií. Podujatia prilákali veľa návštevníkov a ako pamätníci hovorili, spomínali na letné kino a atmosféru dávno zabudnutého amfiteátra, ktorý sa počas teplých letných dní organizoval vzadu na školskom dvore ZŠsMŠ v Brvništi.

Od roku 2022 sa dataprojektorom na veľké plátno premietali dobové fotografie predovšetkým od Štefana Chmulíka, Ľudovíta Šišťíka -tradícia letného kina.

Nadšené výkriky aj v tomto roku z publika identifikovali tých, ktorých na fotografiách spoznali, či nepoznali a miesta, ktoré si pamätali z mladosti. Napríklad na fotografiách Štefana Chmulíka: Kristínu Jandušíkovú rod. Kaníkovú (Ščefánka), Jána Minjaríka (Pucíka) a iných.

BRVNIŠŤSKÉ JABLKO 2025

Zámerom verejno-prospešnej činnosti spolku je zdôrazniť nutnosť zachovať staré krajové a miestne odrody jablák s unikátnymi vlastnosťami, ktoré by nemali vyhynúť. Ovocné sady boli vždy pýchou

Brvnišťanov, dokonca niektorých významných pestovateľov zo sadov v časti nazývanej „Potok“ aj prezývali „jabúčkári“. Iveta Felixová zaznamenala v článku *Zo studnice rodnej reči* uverejnenom v Kultúre slova 1999/1 na s. 24, že v brvnišťskom nárečí sa jablkám hovorí „jabúčka“. Brvnišťské jabúčka či jabúčence sa stali súčasťou prameňa zo studnice rodnej reči slovenskej.

Nestor ovocinárstva na Slovensku prof. Ivan Hričovský spoločne s komisiou hodnotil 12 rokov najkrajšie jablká na regionálnej súťaži „Brvnišťské jablko“

Regionálna súťaž o najkrajšie jablko a najchutnejší výrobok z jablák sa koná od roku 2010, hlavný organizátor súťaže spolok Rotarvak, n. o. v spolupráci s Okresným výborom Slovenského zväzu záhradkárov Považská Bystrica, ZO SZZ Brvnište a obec Brvnište pod patronátom Slovenského zväzu záhradkárov a jeho tajomníka p. Korčeka. Výstava a súťaž už desaťročie púta pozornosť záujemcov z radov ovocinárov a záhradkárov.

Posledné rodinné foto s prof. Hričovským, 2023

Spolka ROTARVAK, n. o., SLOVENSKÝ ZVÄZ ZÁHRADKÁROV SR, n. o.,
SZZ OKRESNÝ VÝBOR POVAŽSKÁ BYSTRICA, s. j. s.,
ZO SZZ 1-33 BRVNIŠŤE, n. o., z. a. o. b. s. BRVNIŠŤE
Na jeseň od 18. septembra vyhlásila súťaž o najkrajšie jablko a najchutnejší výrobok z jablák

BRVNIŠŤSKÉ JABLKO

11. OKTÓBRA 2025 O 14. 00 H
Múzeum - Historická škola Bevdžite 200

Program
Pamiatková prednáška
Ovocnáry dňa a v noci - predstavenie ovocia
15.00 - Hrádka, súťaž SZZ SR a SZZ
Kulturný program - Dve hodiny techn. práce
18.30 h slávnostné vyhlásenie výsledkov súťaže

Spravidlo súťaže
Majú sa spracovať jablká, ušľachťovať, predstaviť a ovocných výrobkov
"Rodinné jablko" - ovocná súťaž

Expozície a "Rodinné jablko" vyhlásia súťaž pred zaregistrovaním
do súťaže od 11.00 h

Učesť náleža: Všetky účasťovníci súťaže
Prvý nádobník ovocia bude odmenou majiteľovi darčekom.

Obec Brvnište

11. októbra 2025 o 14.00 h.

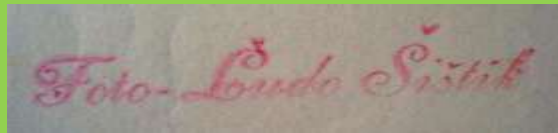
**STÁLA VÝSTAVA FOTOGAFIÍ
LUDOVÍT ŠIŠTÍK
„FOTOGRAFIA JE ZRKADLOM DO MINULOSTI“
-DOBOVÉ FOTOGRAFIE**

LUCIA ŠIŠTÍKOVÁ -DOKUMENTÁRNA FOTOGRAFIA

*Spolok Rotarvak, n. o. a Ľudová knižnica učiteľov Koraušovcov pripravili v rámci mesiaca úcty k starším stálu výstavu fotografií s názvom **Fotografia je zrkadlom do minulosti**. O prepojení histórie so súčasnosťou autora a autorky fotografií, zhodou náhod menovcov, svedčila aj centrálna fotografia babičky Šišťíkovej držiacej jednu z vystavovaných fotografií z mladosti.*

Jednu časť výstavy zameranú na minulosť tvorili historické fotografie Ľudovíta Šišťíka zachytávajúce život obyvateľov a krásy prírody Papradnianskej doliny. Dobové fotografie darovala dcéra fotografa pani učiteľka Edita Rosíková do múzejnej expozície starej školy v Brvništi.

Druhú časť výstavy tvoria dokumentárne fotografie mladej fotografky Lucie Šišťíkovej zaznamenávajúce činnosť spolku Rotarvak, n. o., v ktorých zachytila farbisto, dôverne a blízko známe i menej známe zátišia aktivít úspešného príbehu spolku oživujúceho nezištne a dobrovoľne v Brvnište kultúrne tradície, zvyky a remeselné zručnosti.

Spolok Rotarvak s vďakou sprístupňuje fotografie každodenného života objektívom Ľudovíta Šišťáka a zabezpečuje ich stálu výstavu v starej škole, ako významnú súčasť histórie kultúry v Brvništi.

STÁLA VÝSTAVA FOTOGRFÍ ŠTEFANA CHMULÍKA

„KRAJINA AKO PRIESTOR PRE KAŽDODENNÝ ŽIVOT ČLOVEKA“

Spolok Rotarvak, n. o. zabezpečuje stálu výstavu „Krajina ako priestor pre každodenný život človeka“ spolu s FSLH Bukoviny a rodinnými príslušníkmi Štefana Chmulíka, s ktorých súhlasom bol súkromný archív zverejnený v múzeu Historická škola Brvnište – Dom tvorivosti, zručnosti a tradičných remesiel na pamiatku obyvateľom a obyvateľkám Brvnišťa. Fotografie boli pre potreby výstavy zväčšené, technicky spracované a zarámované.

Fotografie pochádzajú zo súkromnej rodinnej zbierky a zachytávajú Brvnište od štyridsiatych rokov 20. stor., mnohé z nich neboli doteraz publikované.

Medzi obyvateľmi boli rozšírené autorove fotografie z Brvnišťa a okolitých obcí a zverejňované bez mena autora.

Pre obec Brvnište sú fotografie Štefana Chmulíka veľmi vzácne a treba ich zachrániť, pomenovať, uchovávať a odovzdávať ďalším generáciám ako vzácne poklady dedičstva našich otcov a starých otcov a vždy s menom autora.

Od roku 1934 patril Štefan Chmulík ku kľúčovým členom Fotozdruženie YMCA v Bratislave, ktoré postupne prebralo zodpovednosť za vývoj fotoamatérskeho hnutia v kontextoch Slovenska. Fotoamatérov spájaj záujem, nadšenie, oddanosť a vášeň k fotografii. Medzi členmi prevládali neformálne ľudské vzťahy, čo zabezpečilo jeho kontinuitu. V apríli roku 1934 sa konala *Prvá slovenská krajinárska fotografická výstava* na ktorej sa Štefan Chmulík predstavil s fotografiami *Kosec* a *Rybár* s figurálnou

tematikou. Na VI. členskej výstave obrazovej fotografie fotoklubu YMCA Bratislava v októbri 1935 sa predstavil s fotografiou *Práčka* zachytávajúcej ženu pri praní v rieke Papradnianke, ktorá je v súčasnosti v zbierkach SNG. Na jubilejnej výstave *Slovensko vo fotografii* (máj 1938) patril už medzi popredných krajinárskych slovenských fotografov. Za vystavené kolekcie dostal čestné uznanie od SČSFKA. Výstava vzbudila spoločenskú odozvu čo dokazujú štatistiky počtu návštevníkov, ktorý presiahol číslo 2000. Kladné recenzie priniesla dobová tlač. Výstava bola reінštalovaná v Klube fotografov amatérov v Uhorskom Hradišti, na Cudzineckej rade pre cestovný ruch v Žiline, na Riaditeľstve tatranských kúpeľov pre Tatranskú Lomnicu a v YMČe v Banskej Bystrici. Krajinárske zábery Štefana Chmulíka zachytávajúce každodenný život podhorskej obce, rodného Brvnišťa, sa stali neoddeliteľnou súčasťou ďalších výstav fotoskupiny KSTL (premenovaný klub fotoamatérov YMCA na Klub slovenských turistov a lyžiarov), odbor v Kežmarku na Prvej podtatranskej fotovýstave v Kežmarku, v decembri 1943 sa predstavil na V. jubilejnej fotovýstave Fotoskupiny KSTL Pov. Bystrica, Október 1943 predstavil aj fotografiu *Pri práci*, ktorá je dnes súčasťou zbierky Slovenskej národnej galérie. Nechýbal ani na *Druhej celoslovenskej fotografickej výstave* v roku 1947 v Spišskej Novej Vsi. Svoje fotografie predstavil aj v roku 1967 v Prahe na výstave *Československá fotografia medzi dvoma svetovými vojnami* vo výstavných sálach Obecného domu (od 24.3-15.5.1967). Fotografie Bratislavy Štefana Chmulíka sú tiež súčasťou zbierok Slovenskej národnej galérie.

BETLEHEM V ALTÁNKU A V PRIESTOROCH BYTU UČITEĽA V STAREJ ŠKOLE

Mgr. Jozef Pobočík vytvoril pre múzeum v starej škole Brvnište č. 500 originálny Betlehem, ako dobročinnú akciu nielen pre Brvnišťanov, ale aj pre všetkých, ktorí sa v týchto končinách nachádzali a hľadali úprimný, prirodzený kultúrny zážitok.

Celoslovensky JEDINEČNÝ ŠÚPOLIENKOVÝ BETLEHEM

MGR. SONI BELOKOSTOLSKÉJ - S RÍFOVÝMI PÍŠŤALAMI

MÚZY NÁS SPÁJAJÚ

Prípomíname ocenenie spolku Rotarvak, n.o.

V príjemnom prostredí Kúpeľov Nimnica sa 24. novembra 2023 stretli kultúrno-osvetoví pracovníci, predstavitelia miestnej a regionálnej samosprávy, jednotlivci a kolektívy, pôsobiaci v našom regióne. V rámci slávnostného programu si z rúk predsedu Trenčianskeho samosprávneho kraja Jaroslava Bašku prevzali ocenenia významné osobnosti, ktoré pôsobia v rôznych oblastiach kultúry. Vo svojom slávnostnom príhovore predseda TSK Jaroslav Baška vyzdvihol prácu kultúrno-osvetových zariadení a poďakoval všetkým, ktorí v oblasti kultúry pôsobia

Predseda Trenčianskeho samosprávneho kraja udelil ocenenie:

Spolku pre rozvoj a obnovu techniky, remeselnej výroby a kultúry ROTARVAK, Brvnište
za zachovávanie a prezentovanie kultúrnych tradícií obce Brvnište, regiónu Považie a spoluprácu s Považským osvetovým strediskom v Považskej Bystrici

V ROKU 2025 POKRAČOVALO DOPLNENIE WEBOVÉHO SÍDLA SPOLKU NA FACEBOOKU - AKTÍVNE FOTENIE VENOVANÝCH ARTEFAKTOV

V roku 2025 sa mohla zvýšená pozornosť venovať príprave prírastkov venovaných múzeu a ich zachyteniu na webovom sídle spolku na facebooku vďaka dobrovoľníckej činnosti Mgr. Vladimíry Lauko Jackovej a nadviazať tak na predchádzajúci rok:

Do Starej školy nám pribudlo

HISTORICKÉ POČÍTADLO

Máte doma fotku s počítadlo?
Možno práve aj zo Starej školy.
Pridajte ju do komentárov,
budeme vďační.

Podme si zaspomínať

HISTORICKÉ OSOBNOSTI

Vedeli ste, že v meštianskej škole
v Brvništi učila aj
Ludmila Pajdušáková,
prvá slovenská vysokoškolsky
vzdelaná astronómka
a objaviteľka 5 komét?

Do Starej školy nám pribudol

HISTORICKÝ MIKROSKOP

S označením
Štátna meštianska
škola v Brvníšiach.

V zbierke starej školy máme

HISTORICKÚ LAVICU

Školská lavica je
charakteristickým
vybavením školskej triedy

V starej škole pôsobili učitelia

Ján a Júlia
KORAUŠOVCI

V starej škole máme

L'KUK

Pôvodnú knižnicu
založili 8. marca 1919
učitelia Koraušovci

V starej škole máme

L'KUK

Ludová knižnica
učiteľov Koraušovcov
sa stala súčasťou Múzea:
Historická škola v Brvništi
- Dom tvorivosti, zručnosti
a tradičných remesiel

JAVORNÍCKY ORIGINAL
ZNAČKA KVALITY REGIONÁLNEHO PRODUKTU

V rámci spolupráce spolku Rotarvak, n.o. s Regionálnou rozvojovou agentúrou Púchov a Regionálnou rozvojovou agentúrou Východnej Moravy, bola činnosť spolku Rotarvak, n.o. na pôde múzea Historická škola v Brvništi - Dom tvorivosti, zručnosti a tradičného remesla zaradená ako značka regionálneho produktu Javornický originál. Koordinátorom značky je Regionálna rozvojová agentúra Púchov, ktorá je financovaná z Programu INTERREG CZ-SK.

Javornický originál bola založená za účelom podpory podnikania a rozvoja cestovného ruchu na území okresov Púchov, Považská Bystrica a Vsetín. Označuje kvalitné a miestne remeselné výrobky, potravinárske produkty, ubytovanie, stravovanie a služby, ktoré sú výsledkom práce našich obyvateľov. Úlohou značky je reprezentovať kvalitu regiónu, jeho ľudí, kultúru, tradície a pozitívny vzťah k životnému prostrediu, a hlavne podporiť predaj regionálnych produktov od miestnych producentov, ktoré sú jedinečné vo vzťahu k regiónu. Projekt je realizovaný ako spolupráca Regionálnej rozvojovej agentúry Púchov a Regionálnej rozvojovej agentúry Východní Moravy. Financovaný je z Programu INTERREG CZ-SK. Najviac informácií cez MOBILNÚ APLIKÁCIU použitím čiarového kódu. Alebo vyhľadáním v mobilnom obchode s názvom: Javornický originál. K dispozícii je aj webová verzia: www.javornicke.eu

V roku 2024 zorganizovala Regionálna rozvojová agentúra Púchov, fotenie v rámci II. etapy projektu financovaného z Programu INTERREG CZ-SK 3D fotografie prístupné na Google Maps Historická škola v Brvništi.

OBNOVA HRKODEJOVEJ STUDNIČKY - POD HÁJOM

Studnička Hrkúdejka našla svojich záchrancov. Dobrovoľníci spolku Ján Hároník, Tibor Baroš, Dušan Smokoň a ďalší celoročne vykonávali práce spojené s obnovením prameňa zdravej vody, ktoré pokračujú. Po vyčistení postupovali v jeho zastrešení. Vybudovaný prístrešok z dreva a škridlová strecha zabezpečili prameň pred znečistením.

Na vykonané práce nadväzovala úprava okolia a sprístupnenie prameňa pre okoloidúcich, aby sa mohli napiť krištáľovo čistej zdravej vody. Obnova Hrkodejovej studničky má mimoriadny význam. Jednak historický a predovšetkým národohospodársky, vodohospodársky.

Ján Hrkodej bol podľa zdokumentovania spisovateľom Štefanom Melišom (viď skúmania Josefa Macúreka *Valaši v západných Karpatech, 1959*) významným valašským vojvodom bytčianskeho panstva, ktorý pochádzal z Brvništa a jeho úrad mal sídlo v Papradne. Valašský vojvoda mal správnu aj súdnu právomoc (jediný valašský súd bytčianskeho panstva). Významné činy valašského vojvodu Jána Hrkodeja boli široko známe a na pozvanie Rožnovského panstva sa stal valašským vojvodom v Rožnove pod Radhoštěm (asi 1565) a pre nasledovníkov jeho rodu zabezpečil úrad na ďalších 100 rokov. Ján Hrkodej nebol obyčajný valach ale významný odborník a organizátor chovu oviec. Štefan Meliš v spomínanej prvej knižočke o Brvništi *Príbehy a povesti z Brvništa* (ed. Mária Jacková) spomína Jána Hrkodeja v povestiach *Ako vznikol názov Hrkúdejka a Hrkodejova studnička* (informátori Emil Labudík, Ján Minjarik, 2001).

V povesti *Hrkodejova studnička* sa píše, že v Brvništi valašil Jano Hrkodej. Zaoberal sa chovom oviec. Ovciam rozumel viac ako iní valasi. Vedel ich kŕmiť, pašu im vyberať na pasienkoch. Pásol ich na takej tráve, z ktorej najlepšie dojili. Ak ochoreli vedel ich liečiť horskými zelinami. A niektorá ovca dostala motolicu alebo oprášivela, hneď našiel účinný liek a pomohol jej z choroby. Preto sa mu stádo rozrastalo. Vyrábala najlepšie syry zo všetkých valachov na bytčianskom panstve. Chýr o tom ako sa mu dobre darí a ako rozumie ovčiarstvu sa rozšíril po celom okolí. Mnohí menej úspešní valasi mu začali závidieť. Ba začali ho podozrievať z bosoráctva. „Ten Hrkodej je čarodej.“ Hovorili si potajomky mnohí valasi. „Pomáhajú mu zlé sily.“ Hrkodej ani nevedel o tom ako ho tí závidliví valasi ohovárajú. Spokojne si valašil, ovečky opatroval, syr, bryndzu, oštiepky a žinčicu vyrábala. I vlna z jeho oviec bola najlepšia. Svoje stádo pásaval v Brvništi aj na tej strane chotára smerom k Hatnému. Cez malú dolinku tečie tam potôčik. Nad potôčkom stojí menší pahorok zvaný Skalka a pod Skalkou, kde voda zalievala lúky, nazvali ľudia toto miesto Zámoščie. To preto, že tam zem zamokala. Vedľa Zámoščia mal Hrkodej svoju kolibu, salaš i košiare pre ovce. Hore vyššie odkiaľ potôčik vytekal bola jedna studnička. Čistý prameň. Hrkodej studničku z troch strán vymuroval, vyhlbil ju a na vrch múrikov položil väčšiu plochú skalú, zvanú škrížľa. Každý jar studničku vyčistil, vychránil. Voda v nej bola znamenitá. Hrkodej z nej dennodenne vodu pítaval. Ba aj svoje ovce ňou napájala. A bačovnia a valasi z okolia i dedinčania začali si o Hrkodejovi rozprávať, že sa mu preto tak dobre darí lebo tá voda v studničke, ktorú pije je začarovaná. Každý tým rečiam uveril. Hrkodejovej studničke sa všetci vyhýbali. Pánboh chráň, aby sa z nej niekto napil. Ľudia verili, že kto sa tej vody napije, dostane

sa do osídíel zlých nečistých síl zlomoci. Ale Hrkodej si z toho nič nerobil, na ľudské povery nedbal. Stále sa mu dobre vodilo. Všimol si to aj hradný pán. Poslal svojich poslov na Hrkodejov salaš, aby ho priviedli na hrad. Hrkodej sa najprv zľakol, lebo nevedel o čo ide. Nazdal sa, že ho obvinili z niečoho nekalého, že ho udali. Až potom sa upokojil, keď mu hradný pán povedal: „Ty Hrkodej si šikovný chlap. Takých potrebujem. Si najlepším znalcom v chove oviec. I ja mám z teba veľký osoh. Preto ťa urobím valašským vojvodom a povýšim ťa do slobodného stavu. Budeš sa starať o všetkých valachov v Papradnianskej doline.“ Hrkodej učil aj ostatných valachov ako sa majú o ovce starať, pomáhal im, ale aj dane pre panstvo vyberal. I kosenie lúk a zväžanie sena pre ovce organizoval i sry, vlnu a baránkov pre pánov vyberal. Ba keď bolo treba valachov i prisne trestal, najmä za krádeže oviec. Na jeho vojvodstve bol i valašský súd. Neskôr sa z neho stal valašský vojvoda v Rožňove na Morave.

V poznámke autora Štefan Meliš píše. A čo sa stalo s Hrkodejovou studničkou? Dávno spustla, zavalila sa hlinou a kamením. Ľudia na ňu zabudli. Až toť pred štyridsiatimi rokmi, brvníšťanskí turisti si spomenuli na svojho dávneho rodáka Jána Hrkodeja a jeho studničku obnovili. Dobre sa o ňu starajú a opatrujú ju a dodnes ju nazývajú Hrkodejova studnička, zjednodušene Hrkodejka.

Žiaľ studnička spustla a až dobrovoľníci spolku v roku 2025 začali s jej obnovou.

POĎAKOVANIE

Spolok Rotarvak ďakuje všetkým, s ktorými spolupracoval a ktorí sa zúčastňovali na podujatiach. Projekty boli realizované aj prostredníctvom sponzorov, ktorí priamo na miesto konania projektu priniesli vlastné koláče, pripravili pohostenie, aranžovali priestory, poskytli fotoaparát, počítač, dataprojektor a množstvo ďalších odborných rád, posudkov, vyjadrení, stanovísk a pomoci pri obnove a údržbe starej školy vrátane vlastného náradia, strojov a zariadení, ako aj pri sfunkčnení prevádzky altánku na školskom dvore a prístupnení miestností v budove školy a udržiavaní nádvorja starej školy.

Osobitné poďakovanie za podporu patrí Obecného úradu Brvnište za podporu a vyhlásenie informácií a pozvánok v miestnom rozhlase a ich uverejnenie na webovom sídle www.brvnište.sk a za aktívnu spoluprácu, ďalej vedeniu a učiteľskému zboru Základnej školy s Materskou školou Brvnište. Veľké ďakujem patrí za spoluprácu pri aktivitách DHZ Brvnište, Klubu slovenských turistov Brvnište, Združeniu lesomajiteľov a urbárskemu spoločenstvu, TJ Slovan Brvnište, Čum dzivadlu Brvnište, miestnej včelárskej bunke vedenej Františkom Jurdíkom, miestnemu zväzu ovocinárov a neúnavnej pomoci v podobe nezabudnuteľných vystúpení miestnej folklórnej skupiny LH Bukoviny Jozefovi Minjaríkovi, Máriovi Hároníkovi ml., Patrikovi Pšuríkovi, Ľubke Hároníkovej a Radkovi Marošovi, Danielovi Šamajovi a Jánovi Lejčíkovi a celej ženskej speváckej skupine ďalším, ktorí sa pridali, Jozefovi Pobočíkovi so synom Mgr. J. Pobočíkom a za hudobný program a fotografovanie na podujatiach Viliamovi Lejčíkovi, ml., Lucii Šišťíkovej, Anne Krasňanovej, Miroslavovi Jandušíkovi, rodine Fortuníkovej, Moravíkovej, Tonke a ďalším.

Viac o akciách sa dozviete na:

- www.brvnište.sk
- [Facebookrotarvak.sk](https://www.facebook.com/rotarvak.sk)
- rotarvak@gmail.com
- v Brvništských echonovinkách spolku Rotarvak
- fotodokumentácia a Kronika podujatí je prístupná v múzeu v starej škole.

8. Mediálne aktivity

- ✚ O aktivitách spolku boli vypracované a zaslané spolu s fotografickou dokumentáciou informácie do Považskobystrických noviniek.
- ✚ Pri každom realizovanom projekte boli spracované a distribuované vlastné Brvništské echonovinky spolku Rotarvak, ktoré sa stretli s veľkým záujmom.
- ✚ Dobrovoľníci a dobrovoľníčky na všetky aktivity spolku pripravili grafiku pozvánky, zabezpečili jej e-mailovú distribúciu, vytlačenie a distribuovanie v Brvništi a širokom okolí. Pozvánky boli autorsky spracované Mgr. Jozefom Pobočíkom. Okolité obce informovali o podujatia prostredníctvom obecného rozhlasu.
- ✚ Dobrovoľníci a dobrovoľníčky pracujúci pre spolok o všetkých aktivitách spolku referovali na facebooku (pripravili a zverejnili fotodokumentáciu). **O ochrane osobných údajov boli účastníci informovaní a bolo zdôraznené, že fotografie, ktoré sú zhotovované počas konania podujatí spolku, môžu byť použité ako ilustračné na propagovanie činnosti spolku a zverejnené.**

- ✚ Pri všetkých aktivitách sa pracovalo so zapožičaným notebookom, fotoaparátom a dataprojektorom, ktorý si získal veľkú obľubu.
- ✚ Dobrovoľnícky fungovala v roku 2025 stránka www.facebookrotarvak.sk
- ✚ <https://krizom-krazom.eu/regiony/pamatne-izby-v-okrese-povazska-bystrica>
- ✚ Ďalšie informácie na www.mojakomunita.sk v spolupráci s Farským úradom v Papradne.

Búrka v obci Brvnište zmietla do rieky Papradnianky našu informačnú tabuľu. Zostala nám už iba fotografia. Hľadáme sponzora na jej obnovenie. Ďakujeme.

9. Hospodárenie neziskovej organizácie

Nezisková organizácia spolok Rotarvak, n. o. zabezpečovala v roku 2025 svoju činnosť na bezodplatnom dobrovoľníckom základe vrátane bezplatnej riadiacej a účtovníckej činnosti v prospech spolku.

Dobrovoľníci zabezpečovali jednotlivé projekty a zúčastňovali sa workshopoch. Nezisková organizácie nevlastní žiadny majetok. Obnovovanú budovu starej školy má v prenájme na základe zmluvy s Farským úradom v Papradne potvrdenú Biskupským úradom v Žiline za 1 euro ročne.

Predmetom činnosti spolku je verejnoprospešná činnosť spojená s tvorbou, rozvojom ochranou, obnovou a prezentáciou duchovných, kultúrnych, technických hodnôt a remeselníckych zručností prostredníctvom realizáciou vyššie uvedených projektov a ďalších aktivít spolku v jedinečnej celoslovensky významnej budove, ktorá sa stala sídlom múzejnej expozície Historickej školy – Domu tvorivosti, zručnosti a tradičných remesiel a v jeho vnútorných priestoroch obnovenej Ľudovej knižnice učiteľov Koraušovcov.

O použití finančných prostriedkov rozhodovala Správna rada spolku. Spolok účtuje v sústave jednoduchého účtovníctva. Všetky poskytnuté prostriedky boli účelovo určené a boli požitie preukázateľne a sú dokladované. Vykonaná revízia finančných prostriedkov k 31. 12. 2025 bola bez zistených nedostatkov.

Prehľad peňažných príjmov a výdavkov – účtovná závierka je prílohou výročnej správy neziskovej organizácie za rok 2025. Prehľad príjmov a výdavkov organizácie za rok 2025 vrátane členenia podľa zdrojov je prílohou tejto správy.

Súhrnne možno konštatovať, že výdavky spolku predstavovali použitie na účely, ktoré sú predmetom činnosti spolku, a to predovšetkým na aktivity a podujatia spolku, nákup materiálu na opravu budovy starej školy a zabezpečovacie a udržiavacie práce, ďalej na tvorbu, rozvoj ochranu, obnovu a prezentáciu duchovných a kultúrnych hodnôt prostredníctvom realizovaných projektov. Spolok nemá zamestnancov ani dohodárov.

Stav a pohyb majetku a záväzkov neziskovej organizácie -príloha

Stav a pohyb majetku: Majetok tvoria iba finančné prostriedky na bankovom účte. Organizácia zatiaľ neeviduje žiadne pohľadávky ani záväzky.

Zmeny a nové zloženie orgánov neziskovej organizácie - Správna rada sa neuzniesla na žiadnych zmenách v štatúte ani zložení orgánov neziskovej organizácie.

ZÁVER

V roku 2025 spolok realizoval aktivity a podujatia za účelom poskytovania všeobecne prospešných služieb v zmysle zakladacej listiny a štatútu so zameraním na vzdelávanie a výchovu, tvorbu, ochranu a obnovu duchovných, kultúrnych, technických a remeselníckych hodnôt a pamiatok so zámerom priblížiť historický a kultúrny vývoj oblasti a regiónu. Do činnosti spolku sa pravidelne bezodplatne zapojilo v rámci dobrovoľníckej činnosti cca 50 občanov, predovšetkým mladých ľudí, študentov stredných a vysokých škôl, ale aj pracujúcich a veľa seniorov a predovšetkým rodičov s malými deťmi. Bez práce a pomoci dobrovoľníkov z radov predovšetkým občanov Brvnišťa, susednej obce Papradno a rodákov z Brvnišťa bývajúcich hlavne v Považskej Bystrici a jej okolí, by sa nemohol realizovať ani jeden projekt, ani jedno podujatie.

Príloha: Účtovná závierka

Správu vypracoval: Ján Hároník, riaditeľ spolku, rotarvak@gmail.com

Spracovala: Mária Jacková, dobrovoľníčka spolku

Graficky upravila: Vladimíra Lauko Jacková, dobrovoľníčka spolku

Technická korekcia: Mária Ambrová, dobrovoľníčka spolku

Jazyková spolupráca: Terézia Fojtíková, dobrovoľníčka spolku

Výročnú správu schválila Správna rada spolku dňa 8. mája 2026

Revíziu správu s prílohami predložila: Ľudmila Barošová, revízorka
Ing. Mário Hároník, predseda správnej rady spolku

V Brvništi dňa 4. mája 2026